

Впродовж багатьох років Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова є лідером педагогічної науки і освіти України. Він забезпечує високу якість підготовки фахівців. В університеті функціонують десятки науково-педагогічних шкіл європейського рівня. НПУ імені М. П. Драгоманова веде розгалужену академічну співпрацю з більш як 150-ма вузами Європи і світу. Студенти-драгомановці виявляють високу активність в громадсько-політичному житті країни. Стосовно джерел та ресурсів успіху й основних планів діяльності вишу наш кореспондент веде розмову з його ректором — доктором філософських наук, членом-кореспондентом НАН і академіком НАПН України, професором Віктором Андрущенко.

Головний педагогічний

— Ось уже майже 15 років Ви керуєте навчальним закладом, який в останнє десятиліття справедливо визначається лідером педагогічної освіти держави. У чому таємниця успіху вишу у вітчизняному та європейському просторі?

— Головне джерело успіху — кадровий склад університету, тобто викладачі, співробітники і студенти. Нам вдалося створити дієздатну і відповідальну Драгоманівську родину, яка дбає про свій заклад, намагається зробити його якомога кращим. Наші викладачі — люди високого професіоналізму, науковості і педагогічної майстерності, патріотизму і громадянської відповідальності, доброзичливості у ставленні до студентів.

Студенти, у свою чергу, характеризуються допитливістю, креативністю, прагненням якнайглибше освоїти предмети, здобути знання, компетентності, цінності. Наші студенти — в основному вихідці з родин учителів, сільської інтелігенції, малих міст України — добре розуміють, що тільки навчання, здобута професія є для них ліфтом, який виведе у більш високу сферу суспільної життєдіяльності. У них немає високих покровителів. Вони навчаються і працюють, займаються наукою, мистецтвом, спортом. Висока духовність веде їх до Храму, де щорічно проводиться богослужіння на честь університету. Наші студенти — найкращі!

— Вікторе Петровичу, то що, в університеті немає суперечностей чи проблем, ніхто й ні в чому не помиляється?

— Не помиляється тільки той, хто не працює. Суперечності, що виникають, ми розглядаємо як джерела розвитку на основі розумного осмислення й толерантного узгодження. Щоправда, інколи вони виплескуються за межі колективу. Тоді до їх розв'язання підключаються найбільш досвідчені співробітники. В університеті створена Рада Старійшин, яка врегулює, мінімізує, наставляє...

Кор.: А як щодо роботи зі студентами? Наскільки я знаю, Ваші студенти страйкували, захоплювали приміщення, звертались до контролюючих організацій...

— Покажіть мені університет, де студенти не протестують! Молодь завжди характеризується певною нетерпимістю, максималізмом, рішучістю, непримиренністю у боротьбі з недоліками. Й треба визнати: багато в чому вони мислять більш перспективно, інноваційно. Саме тому я намагаюсь вступити в діалог. Щоправда, слухають не всі і не завжди. На жаль, деякі з них потрапляють під вплив сторонніх політично заангажованих осіб. Це справи не сприяє. Особливо, якщо ці сторонні особи є провідниками ідеології агресора, активними учасниками

інформаційної гібридної війни, одним із напрямів якої є руйнація центрів національної культури, науки та освіти, підірив авторитету національних лідерів. Молодь не має достатнього соціального й політичного досвіду, інколи не може розпізнати підступне політичне зло, одягнуте в майстерно скроєну ідеологічну сорочку. Між тим, це зло часто-густо межує зі зрадою національних інтересів.

Молодь потребує цілеспрямованої роз'яснювальної роботи. Ми передбачаємо й проводимо політичні лекції, практикуємо зустрічі з високими вітчизняними політиками та справжніми державотворцями. Частиною є диспути студентів з народними депутатами, членами Уряду тощо. Зовсім нещодавно в університеті гостювали сім президентів різних років країн Балтійсько-Чорноморського простору. З глибокою увагою студенти і викладачі слухали президентів різних років незалежної України — Леоніда Кравчука, Леоніда Кучму, Віктора Ющенка. Блакитна зала університету не могла вмістити всіх охочих. Кожен хотів послухати, відчути, зважити.

А зовсім нещодавно до університету завітали Президент України Петро Порошенко. Студенти зустріли його заявами про підтримку реформ і налаштованість на співпрацю. Як на мій погляд, відверта розмова студентів з політичними діячами прогресивного штибу є найбільш дієвим чинником становлення цілісного світогляду молоді людини, виховання його патріотичної позиції.

— Головним завданням життєдіяльності університету є досягнення якісної освіти, чи не так?

— Якість освіти — це альфа і омега діяльності університету, основооснов його перспективного розвитку. Переважна більшість наших студентів демонструють не тільки добрі та відмінні знання, але й

продуктивні компетенції — уміння цими знаннями користуватись. Частина з них уже з другого-третього курсу працюють в школах та інших (відповідно до фаху навчання) установах й організаціях. Серйозним здобутком університету є органічне поєднання навчання з практичною роботою, реалізація різноманітних видів педагогічної практики. Нині в університеті реалізується ознайомча (в школі), виховна (в дитячих таборах відпочинку), культурологічна (ознайомлення із досягненнями вітчизняної та зарубіжної культури), власне педагогічна (викладацька) та переддипломна (науково-дослідницька) практики. Майбутні викладачі таких предметів, як екологія, хімія, географія, біологія мають можливість пройти практику в мальовничому куточку Закарпаття на нашій базі в районі озера Синевир. Непогані умови для оздоровлення та практики створені в профілакторії університету "Сула" (м. Лубни, Полтавської області). Поступово відновлюється університетська база відпочинку та практики "Берізка". Студенти-соціологи, політологи, історики та юристи практикуються у комітетах Верховної Ради, підрозділах адміністрації Президента України, у департаментах українського Уряду, установах Національної академії наук України. Поєднання ґрунтового навчання та практичного здобутого досвіду забезпечує чудовий результат: наші випускники майже одразу ж приступають до самостійної роботи. Вони готові професійно, психологічно, ідеологічно.

— Загальним правилом університетів є єдність науки і освіти. Як це реалізується у Драгоманівському виші?

— У свій час неперевершений Борис Євгенович Патон, президент НАН України, подарував крилатий вислів: "Немає науки без освіти, немає освіти без науки". Драгоманівці дотримуються цього правила беззастережно.

Наука — одна із основних сфер діяльності університету. Справжній педагог, викладач вищої школи, а професор і поетів не може не бути вченим. І це зрозуміло. Просте коментування чужих наукових досягнень студенти не сприймають. Лекції такого штибу вони практично не відвідують. І навпаки: студенти йдуть саме туди, де лектор (викладач) намагається оприлюднити власний науковий доробок, або ж висловити власну думку щодо наукового здобутку іншого вченого. В аудиторії створюється атмосфера пошуку. В ній наявні новизна, інноваційність, які як магніт притягують кожного, хто шукає дорогу до істини. Між тим, поєднувати викладацьку діяльність з науковими дослідженнями не просто. Більшість вчених, які працюють у науково-дослідницьких установах, читання лекцій уникають. Деякі з них лукаво зауважують, що їм бракує часу для заняття наукою, а тому не можуть його витратити для проведення занять зі студентами. Можливо, частка правди тут є. Але лише частка, до того ж зовсім маленька. Повна правда знаходиться в тому, що поєднання занять великою наукою і викладацькою діяльністю є справою дуже і дуже важкою. До лекцій треба готуватись. Студенти, як правило, ставлять нестандартні запитання, причому, не лише за вузькою проблематикою предмету, що викладається, а з усього курсу. Для повноформатного викладання треба володіти відповідними методиками, розрізняти студентські аудиторії, бачити у них кожну особистість, а не лише масив студентів, які прийшли на заняття.

Вища школа України має плеяду викладачів-дослідників. Є серед них лауреати міжнародних і державних премій, заслужені працівники науки і техніки, освіти і культури, знамениті конструктори і винахідники, педагоги-новатори і т.п. Таких людей називають

Учителями, а групу науковців, які гуртуються навколо неї, які вийшли з під її крила й продовжують власну наукову й педагогічну діяльність — науковою школою. Обличчя школи визначається, насамперед, науковим доробком Вчителя. За моїм переконанням, про наукову школу можна говорити тільки тоді, коли її фундатором запропонована і реалізується концепція дослідження того чи іншого напрямку (наукової проблеми), визначені її контури, обґрунтовані певні висновки, які визнаються науковою спільнотою. У формальному вимірі засновником науково-педагогічної школи можна вважати вченого, який підготував та захистив докторську дисертацію, опублікував дві-три одноосібні монографічні роботи, видав навчальний підручник чи посібник, впровадив спеціальний курс, підготував та захистив не менше 10 кандидатів наук і 5 докторів наук, а головне — має доробок, визнаний науковою спільнотою.

В університеті функціонують 35 науково-педагогічних шкіл з математики та корекційної педагогіки, історії та психології, політології та права, фізичної реабілітації та інформатики, інженерії та інших напрямків, за якими ведеться підготовка кадрів. Ці школи очолюють члени-кореспонденти НАН України М. Даниленко та В. Євтух, академіки НАПН України М. Жолдак, Л. Мацько, М. Шут, члени-кореспонденти В. Бондаренко та О. Падалка, професори Б. Андрусишин, М. Працьовитий, Г. Торбін, Л. Вовк, В. Бровдій, ряд інших талановитих вчених і педагогів університету. Викладач-дослідник — це особистість, вчений з великої літери. Відкриваючи нові пласти знання, він щедро ділиться ними зі своїми студентами, які, у свою чергу, власними запитаннями та сумнівами спонукають його до нових творчих пошуків.

— Наскільки мені відомо, Ви також маєте свою наукову школу?

— Ректор університету просто зобов'язаний бути науковцем. Я намагаюсь іти у ногу з часом, бути на рівні досягнень високої науки. Моя наукова робота здійснюється за такими основними напрямками: соціальна філософія та філософія історії; філософія політики та культури; філософія освіти та науки. За роки науково-педагогічної діяльності я підготував та опублікував понад 850 наукових праць, серед яких 35 індивідуальних і близько 75 колективних монографій, підручників, навчальних посібників для студентів вищих навчальних закладів. Загальне визнання отримали мої наступні книги: "Сучасна соціальна філософія", "Беловежжє. Україна 1991-1995. Леонід Кравчук" (у співавторстві з М.

